

Lisa 6. Laste alatoitumusriski hindamisvahend (STAMP) Screening Tool for the Assessment of Malnutrition in Paediatrics (STAMP)

Laste alatoitumusriski hindamisvahend (STAMP)

Screening Tool for the Assessment of Malnutrition in Paediatrics (STAMP)

Tõlkeversioon november 2025, EstSPEN terminoloogia töögrupp. Kasutamine erialseltsi kirjalikul loal.

Laste alatoitumusriski hindamisvahend on valideeritud toitumuse hindamise vahend, mida kasutatakse haiglaravil viibivatel lastel vanuses 2 nädalat kuni 16 aastat.

Miks kasutada STAMP-i?

STAMP on lihtne viiesammuline hindamisvahend, mille töötasid välja Manchesteri kuningliku lastehaigla ja Ulsteri ülikooli meeskonnad. Projekti juhtis Helen McCarthy, endine lektor ja laste toitmisravi konsultant.

STAMP-i hindamisvahendi küsimused

Neid küsimusi tuleks kasutada koos protsentiilide tabelite või kasvukõveratega ning kaalumise ja mõõtmise juhistega. Tekkivaid küsimusi tuleks arutada toitmisravi spetsialistiga.

1. SAMM - DIAGNOOS

Kas lapsel on diagnoositud haigus, mis võib mõjutada toitumust? Vaadake diagnooside tabelit*.		
☐	Kindel mõju toitumusele	3
☐	Võimalik mõju toitumusele	2
☐	Puudub mõju toitumusele	0

2. SAMM - SÖÖMIS- JA TOITMISMAHT

Milline on lapse söömis- ja toitmismaht?		
☐	Söömis- ja toitmismaht puudub, ei söö üldse	3
☐	Söömis- ja toitmismaht on hiljuti vähenenud või väike	2
☐	Söömis- ja toitmismaht on muutusteta ja piisav	0

3. SAMM - KEHAKAAL JA PIKKUS

Kasutage protsentiilide määramise tabelit, et hinnata lapse kehakaalu ja pikkuse erinevust.		
☐	3 või rohkem protsentiili vahemikku erinev / 3 või rohkem veergu üksteisest erinev (või kehakaal < 2. protsentiilil)	3
☐	2 või rohkem protsentiili vahemikku erinev / 2 või rohkem veergu üksteisest erinev	1
☐	0 kuni 1 protsentiili vahemikku/veergu erinev	0

Diagnooside tabel

Kasutamiseks 1. sammu küsimuse punktide arvestamisel

Kindel mõju toitumusele

- Soolepuudulikkus, ravile allumatu kõhulahtisus
- Põletused ja keerulised traumad
- Crohni tõbi
- Tsüstiline fibroos
- Dütsfaagia
- Maksahaigus
- Suuremahuline operatsioon
- Kombineeritud toiduallergiad/-talumatused
- Kasvajalise haiguse aktiivravi
- Neerupuudulikkus
- Pärilikud ainevahetushäired

Võimalik mõju toitumusele

- Probleemid söömiskäitumises
- Südame-veresoonkonnahaigused
- Tserebraalparatüüs
- Huule-suulaelõhe
- Tsöliaakia
- Diabeet
- Gastroösofageaalne refluks
- Väikesemahuline operatsioon
- Neuromuskulaarsed haigused
- Psühhiaatrilised häired
- Respiraator-süntsütaalne viirusnakkus (RSV)
- Toiduallergia/-talumatus ühe toiduaine vastu

Puudub mõju toitumusele

- Päevakirurgia
- Uuringud

Selgitav juhend

1. SAMM - DIAGNOOS

Kasutage lisatud diagnooside tabelit või kohalikke juhiseid, et hinnata, kas lapse seisund mõjutab tema toitumust. Määrake punktid selle järgi, kas lapse seisundil on kindel (nt düsfaagia), võimalik (nt käitumuslikud söömisprobleemid) või puudub (nt päevakirurgia) mõju toitumusele. Jätkake 2. sammuga.

Kas lapsel on diagnoositud haigus, mis võib mõjutada toitumust?	
Kindel mõju toitumusele	3
Võimalik mõju toitumusele	2
Puudub mõju toitumusele	0

2. SAMM - SÖÖMIS- JA TOITMISMAHT

Hinnake lapse söömis- ja toitmismahtu tema söömisharjumuste järgi. Vajaduse korral küsige lisateavet teiste tervishoiutöötajate ja vanema/hooldaja käest. Määrake punktid vastavalt lapse praegusele söömis- ja toitmismahule ning jätkake 3. sammuga.

Milline on lapse söömis- ja toitmismahut?	
Söömis- ja toitmismahut puudub, ei söö üldse	3
Söömis- ja toitmismahut on hiljuti vähenenud, sööb vähe	2
Söömis- ja toitmismahut on muutusteta, sööb piisavalt	0

3. SAMM - KEHAKAAL JA PIKKUS

Kaaluge ja mõõtke last juhiste järgi. Kasutage lisatud protsentiilide tabelleid või kasvukõveraid, et määrata, mitu veergu/protsentiili on pikkus ja kehakaal üksteisest erinevad. Seejärel jätkake 4. sammuga.

Kasutage protsentiilide määramise tabelit, et hinnata lapse kehakaalu ja pikkuse erinevust.	
3 või rohkem protsentiili vahemikku erinev / 3 või rohkem veergu üksteisest erinev (või kehakaal < 2. protsentiilil)	3
2 või rohkem protsentiili vahemikku erinev / 2 või rohkem veergu üksteisest erinev	1
0 kuni 1 protsentiili vahemikku/veergu erinev	0

4. SAMM - ALATOITUMUSRISK

Liitke sammude 1–3 punktid kokku, et arvutada lapse alatoitumusrisk.	
Suur risk	> 4
Keskmine risk	2-3
Väike risk	0-1

5. SAMM - RAVIPLAAN

Kui olete arvanud lapse alatoitumusriski, koostage raviplaani kohalike juhiste järgi. Korrake sõeluuringut vastavalt STAMP-i soovitudele.

Koostage raviplaani lapse alatoitumusriski alusel.
<p>Suur risk</p> <ul style="list-style-type: none">• Tegutsege kohe.• Suunake toitmisravispetsialisti või -meeskonna konsultatsioonile.• Jälgige raviplaani alusel.
<p>Keskmine risk</p> <ul style="list-style-type: none">• Dokumenteerige söömismahtu kolme päeva jooksul.• Korrake STAMP-i sõeluuringut uuesti kolme päeva pärast.• Vajadusel muutke raviplaani.
<p>Väike risk</p> <ul style="list-style-type: none">• Jätkake tavapärasest ravitööd.• Korrake STAMP-i sõeluuringut kord nädalas haiglaravi ajal.• Vajadusel muutke raviplaani.

Imikute ja laste kaalumise juhised

STAMP-i 3. sammu punktide määramiseks

Ettevalmistused imiku või lapse kaalumiseks

- Veenduge, et kaal asub tasasel, kõval ja ühtlasel pinnal. Kontrollige, et kaal on sisse lülitatud.
- Selgitage vanemale/hooldajale kaalumise protsessi.
- Imikuid tuleb kaaluda ilma riieteta. Lapsed peaksid kandma võimalikult vähe riideid.
- Kontrollige, et enne kasutamist näitaks kaal „0“.
- Kõiki kaale ja mõõtevahendeid tuleb täpsuse tagamiseks regulaarselt kontrollida ja kalibreerida.
- Hügieeni hoidmiseks puhastage kaal pärast iga kasutuskorda.

Kaalumine lapse süles hoidmise meetodil: < 2-aastased imikud või lapsed, kes ei seisa paigal

- Vanem/hooldaja peab seisma paljajalu kaalu keskel, jalad kergelt harkis ning püsima paigal, kuni kaalunäit ilmub ekraanile (joonis 1).
- Märkige üles vanema/hooldaja kehakaal.
- Asetage riieteta imik vanemale/hooldajale sülele.
- Kui nii vanem/hooldaja kui ka imik on paigal, dokumenteerige kaalunäit 0,1 kg täpsusega (joonis 2).
- Lahutage saadud kaalunäidust vanema/hooldaja kehakaal, et saada lapse kehakaal.
- Kui vanema/hooldaja kehakaal on väga suur (nt üle 100 kg) ja imiku kehakaal võrdlemisi väike (nt alla 2,5 kg), ei pruugi imiku kehakaal kaalunäidul kajastuda. Sellisel juhul paluge mõnel väiksema kehakaaluga inimesel imikut kaaluda.

joonis 1

joonis 2

Imiku kaalumine üksi: < 2-aastased imikud, keda saab asetada lamama

- Asetage kaalukausile õhuke riidetükk või pehme paber.
- Asetage riieteta imik ettevaatlikult kaalule (mis on kaetud riide või paberiga) ning oodake, kuni imik püsib paigal, et kaalunäit stabiliseeruks.
- Dokumenteerige imiku kehakaal 0,1 kg täpsusega.

Lapse kaalumine üksi: ≥ 2-aastased lapsed, kes seisavad püsti

- Laps peab seisma paljajalu kaalu keskel, jalad kergelt harkis, ning püsima paigal, kuni tema kaalunäit ilmub ekraanile (joonis 3).
- Dokumenteerige lapse kehakaal 0,1 kg täpsusega.

joonis 3

Imikute ja laste pikkuse mõõtmise juhised

STAMP-i 3. sammu punktide määramiseks

Ettevalmistused imiku või lapse pikkuse mõõtmiseks

- Võtke ära imiku või lapse jalanõud ja sokid.
- Võtke ära lapse juustest aksessuaarid (juukseklambrid, patsikummid) ning vajadusel harutage lahti patsid, kui need võivad mõjutada pikkuse mõõtmist.
- Kui laps on \leq 2-aastane, võtke ära mähkmed.

Pikkuse mõõtmine: \leq 2-aastased või lapsed, kes ei seisa püsti

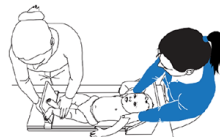
- Katke mõõtepink õhukese riide või pehme paberiga (joonis 4).
- Paluge vanemal/hooldajal asetada imik mõõtepingile.
- Imik peaks lamama selili, pealagi (juukseid) kindlalt vastu peatuge (joonis 5).
- Veenduge, et imik ei liigutaks pead külgsuunas ja vaataks otse üles. Paluge vanemal/hooldajal hoida imiku pead selles asendis (joonis 5).
- Veenduge, et imik lamab sirgelt ja tema õlad puudutavad mõõtepinkki. Selg ei tohiks olla kõverdatud.
- Hoidke ühe käega imiku jalgu sirgelt ja tõmmake teise käega jalatugi tugevalt vastu taldu (joonis 6).
- Dokumenteerige imiku pikkus 0,1 cm täpsusega.
- Kui laps on \geq 2-aastane, kuid ei seisa püsti, mõõtke teda lamades. Lahutage sellest 0,7 cm, et teisendada see lapse pikkuseks.

joonis 4

joonis 5

joonis 6

Pikkuse mõõtmine: \geq 2-aastastel lastel või lastel, keda ei saa mõõta lamades

- Veenduge, et mõõdupuu asub tasasel pinnal või on kindlalt seinale kinnitatud.
- Paluge vanemal/hooldajal kükitada, et olla lapse silmade kõrgusel.
- Paluge vanemal/hooldajal aidata lapsel seista alusplaadil nii, et jalad on kergelt harkis ning pea tagaosas, abaluud, tuharad, sääred ja kannad puudutavad mõõdupuud.
- Asetage lapse pea nii, et ta vaatab otse ette. Veenduge, et ta ei liigutaks pead külgsuunas (joonis 7).
- Vajadusel suruge kergelt põlvedele, et laps seisaks täispikkuses.
- Liigutage peatuge nii, et see puutuks kindlalt vastu lapse pealage (surudes juukseid alla) (joonis 7).
- Dokumenteerige lapse pikkus 0,1 cm täpsusega.
- Kui laps on $<$ 2-aastane, kuid teda ei saa mõõta lamades, mõõtke teda seistes. Liitke sellele 0,7 cm, et teisendada see lapse pikkuseks.

joonis 7

Viide:

McCarthy, H. jt [2012]. Journal of Human Nutrition and Dietetics, 25(4), 311–318